

De synagoge aan de Nobelstrasse

Nieuwe bevindingen

De foto toont de buitengevel van de Joodse synagoge aan de Nobelstraße zoals die op 6 januari 1936 door een onbekende fotograaf werd vastgelegd.

Tot nu toe was het precieze uiterlijk van de synagoge van Bocholt grotendeels onbekend en pas door de schenking van deze foto door Irene Stern-Frielich aan de stad Bocholt kon deze leemte in het historisch onderzoek worden opgevuld.

De schenker bezocht de stad Bocholt voor het laatst in november 2024 en is de dochter van Walter Stern, die in 1926 in Bocholt werd geboren en naar school ging. Na de pogrom van 9 november 1938 vluchtte de Joodse familie Stern naar Nederland. Walter Stern overleefde door onder te duiken en emigreerde na het einde van de oorlog naar de VS.

Op het moment dat de foto werd genomen, werd de ingang van de synagoge omlijst door twee achthoekige torens. Boven de ingang met de dubbele deur is een prachtig boogvenster te zien.

Vroeg synagogegebouw

Al in 1798 bouwde de joodse gemeenschap van Bocholt een joodse school en een eerste synagoge in de huidige Nobelstraße. De joodse gemeenschap, die inmiddels dertien families telde en haar diensten voorheen in een privé-woning hield, raakte door het bouwproject flink in de schulden.

Het schoolgebouw, dat ooit recht tegenover de synagoge stond, werd in 1898 afgebroken en sindsdien was de synagoge zichtbaar vanaf de straat. Na een uitbreiding en uitgebreide renovatie deed het Bocholter-Borkener Volksblatt verslag van de ceremoniële heropening van de synagoge op 18 september 1925. Met een bebouwde oppervlakte van ongeveer 190 vierkante meter was het een statig gebouw. Het meette 10,60 meter en 8,56 meter aan de kopgevels en 18,62 meter aan de lange zijden. De gegeven eigendomsgrenzen bepalen deze asymmetrie.

Vernietiging en herinnering

Naast een bima en een gedenksteen herinneren basaltplaten in het plaveisel voor het Haus des Handwerks vandaag de dag aan de inrichting van de synagoge. Een schuine luchtfoto die bewaard wordt in het staatsarchief van NRW toont duidelijk de twee torentjes aan de zuidelijke lange zijde van de synagoge en zeer waarschijnlijk ook het zwarte decaloogtablet met de Hebreeuwse versie van de Tien Geboden.

In de nacht van de novemberpogrom in 1938 vernielden nationaalsocialisten het interieur van de synagoge en vernielden de ramen. De leden van de SA, waarvan de meesten uit Bocholt kwamen, namen de decaloogtabletten die bij de synagoge hoorden mee naar het nabijgelegen SA-huis aan de Nobelstraße 19. Twee fragmenten van deze tabletten werden herontdekt tijdens archeologische opgravingen aan de Europaplatz in 1982 en maken nu deel uit van de collectie van het Bocholt City Museum. De brand van de synagoge werd voorkomen door tussenkomst van buurman Karl Hülskamp, die vreesde dat het vuur zou overslaan naar zijn naburige timmerbedrijf.

In december 1938, minder dan een maand na de nacht van de pogrom, werd het beschadigde gebouw verkocht aan de heer Hülskamp op voorwaarde dat het voormalige gebruik als synagoge onherkenbaar zou worden gemaakt. Het gebouw werd uiteindelijk vernietigd door een geallieerd bombardement op 31 mei 1942.

De stad Bocholt is zeer geïnteresseerd in meer historische foto's van de Nobelstraße en in het bijzonder van het synagogegebouw voor verder onderzoek. Neem contact op met het stadsarchief.

De foto van de maand wordt één keer per maand gepresenteerd door het Bocholt Stadsarchief.

Foto's en tekstinformatie komen uit het bezit van het stadsarchief. De bijdragen aan de foto zijn geschreven door de volgende medewerkers van het stadsarchief.

Auteurs

Wolfgang Tembrink

Kultur und Archiv

Kultur und Bildung

[Stuur e-mail](#)

[+49 2871 953-2175](#)

Hendrik Schlaghecken

Kultur und Archiv

Kultur und Bildung

[Stuur e-mail](#)

[+49 2871 953-7348](#)

De fotoserie werd gelanceerd op de Bocholt Cultuurdag 2006 en toonde de eerste foto met de "Meckermannin *het Langenbergpark*" in oktober 2006.

Alle bijdragen zijn verzameld en afgedrukt in de *Unser Bocholt nummers* 2/2015, 3/2015, 2/2020 en 2-3/2025.